

описуваних ускладненими функціями, відзначається високий розкид у конкретних базових конфігураціях, однак статистична подібність топологій представляється дуже близькою. Зустрічаються виключення, однак якщо не звертати уваги на такі розбіжності в деталях, результати моделювання явно вказують на існування граничних статистичних топологій для великих конфігурацій.

Головний аналітичний результат подібного моделювання показує, що соціологічні образи, синтезовані в моделі, піддаються математичному вивченню. Суворий математичний доказ встановлює "справедливість" (етична категорія, що відповідає загальнонауковій категорії "закономірність") граничної поведінки, але не пояснює його причини ("так, але як?"). Таким чином, краще, інтуїтивно зрозуміле пояснення взаємодій суб'єктів, лежить не в емпірико-аналитичній, а в соціально-філософській площині. Проте є надія, що нова наукова парадигма буде сприяти "крокам за обрій" (по В. Гейзенбергу) позитивістських програм і вузького емпіризму, конвергенції наукових дисциплін, зближенню різних дослідницьких полів, їх "накладці" - теоретичному і методологічному взаємопідсиленню і взаємозбагаченню.

Література

1. Букатова И.Л. Эволюционное моделирование и его приложения. - М.: Наука, 1979. - 231 с.
2. Гренандер У. Лекции по теории образов: Регулярные структуры. Пер. с англ. – М.: Мир, 1983. – 432 с.
3. H.G.Landau. Development of structure in a society with a dominance relation when new members are added successively // Bull. Math. Biophysics. - 1965. - №27. - P. 151-160.

Олійник О.М., Куропата В.В.

ОСОБЛИВОСТІ ГЛОКАЛІЗАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Актуальність дослідження особливостей глокалізації у подальшому розвитку соціуму обумовлена тими завданнями та викликами, які ставить глобалізм перед людством. Глобалізаційний процес спрямовується на формування цілісних, багаторівневих, взаємодоповнюючих глобальних соціальних систем. Саме глокалізація забезпечує можливість того, що всі етапи і напрямки подальшого розвитку світового соціуму та його окремих локальностей повинні визначатися за допомогою механізмів зворотного зв'язку, які дозволяють проводити корекцію цього розвитку.

Сучасні дослідження феномена глокалізації можна класифікувати, виходячи з праць, присвячених дослідженням сучасних глобалізаційних теорій. Такі дослідження можна концептуалізувати у межах трьох основних методологічних підходів: гіперглобалізму, скептицизму і трансформізму.

Концепція скептицизму ґрунтується на ідентифікації глобалізації та інтернаціоналізації. Представники даного напрямку, серед яких І. Валлерстайн, П.

Герст, Г. Томсон, В. Іноземцев та інші, вважають, що глобалізація є яскраво вираженою формою інтернаціоналізації суспільних відносин, супроводжуваних світовою регіоналізацією. Таким чином, представники скептицизму заперечують існування глокалізації як феномена, ототожнюючи дане явище зі світовою регіоналізацією.

У межах *концепції трансформізму* її представниками Р. Робертсоном, М. Фезерстоуном, С. Лешем, У. Шуеркенсом та іншими було запропоновано погляд на глобалізацію як феномен, що визначає основні риси суспільного буття в сучасному світі. На думку цих філософів, явище глобалізації лежить в основі провідних радикальних трансформацій в бутті соціуму та всіх його сферах. Саме в рідніщі трансформістського підходу запропоновано концепцію глокалізації, що дозволяє характеризувати взаємодію глобального і локального та уможливає визначення рівня взаємопроникнення локального та глобального. На думку Р. Робертсона, сутність феномена глокалізації полягає в регіональній реакції на глобальні процеси. В той же час ступінь глокалізації визначається рівнем взаємопроникнення глобального і локального у процесі їхньої взаємодії.

У межах *концепції гіперглобалізму* традиційною є гіперболізація ролі глобалізаційного процесу в розвитку соціуму. Дослідники, що у своїх працях ґрунтуються на даній концепції, а саме К. Омає, А. Мельвіль, З. Бжезинський, Т. Коуен, С. Латош та інші, розглядають глобалізацію як нову епоху в історії людства, що характеризується поступовим відмиранням традиційної національної держави як рудименту для глобальної економіки. Специфіка глобалізаційного процесу, на думку гіперглобалістів, визначає неминучість поглинання глобальним окремим локальностей. Із поглядів представників даного напрямку випливає, що феномен глокалізації має тимчасовий характер.

Вищезазначене дозволяє дійти висновку, що вивчення феномена глокалізації можливе у тісному взаємозв'язку з процесом, що породжує дане явище, а саме – з глобалізацією. Остання в найбільш широкому сенсі означає перетворення певного явища на світове, планетарне, тому є одним із найактуальніших феноменів сучасного наукового і суспільного дискурсу. Сучасними дослідниками вона розуміється як процес усесвітньої економічної, політичної, культурної інтеграції та уніфікації, як об'єктивний процес, що має системний характер та охоплює всі сфери життя суспільства.

Ми під глокалізацією будемо розуміти феномен взаємопроникнення глобального та локального у процесі взаємодії між ними. Глокалізація, як і породжуваче її явище глобалізації, є багатоаспектним процесом, що охоплює всі грані функціонування сучасного суспільства. З цих причин існує достатньо великий спектр різного роду наукових праць, присвячених дослідженню глобалізації та глокалізації як локального виклику на дію глобальності. Такі дослідження стосуються всіх аспектів розвитку глобалізації – від досліджень глобалізації фінансового ринку до глобальних екологічних проблем.

Оскільки феномен глокалізації передбачає дії локальності по відношенню до глобального, то *суб'єктом* глокалізації виступають конкретні локальності,

що взаємодіють з глобальними процесами. Це, передусім, окремі країни (макрорівень глокалізації), регіони (мезорівень), підприємства та організації, особистості, а також їх об'єднання у соціальні групи (мікрорівень). Кожен з цих суб'єктів, взаємодіючи з елементами глобальних процесів, впливає на них.

Об'єктами глокалізації є суспільні відносини у різноманітних сферах буття людей, а саме відносини, що виникають внаслідок взаємодії з окремими локальностями суб'єктів глобалізаційного процесу, наприклад, міжнародних наддержавних інститутів та організацій (Організація Об'єднаних Націй, Світовий Банк, Міжнародний Валютний Фонд, Організація Північно-Атлантичного Співробітництва, Європейський союз тощо), транснаціональних і міжнаціональних корпорацій, міжнародних суспільних неурядових організацій, суб'єктів міжнародного інформаційного електронного простору (глобальна мережа Інтернет, «E – commerce» – електронна комерція, «нова економіка»), а також релігійних співтовариств, що діють на міжнародному рівні.

У світлі загострення боротьби між транснаціональними компаніями і рухом антиглобалізму зі зміщенням акценту в бік відстоювання прав національних виробників і споживачів, особливість феномена глокалізації в економічній сфері полягає в тому, що він виступає компромісним варіантом формування планетарного ринку виробництва і споживання універсальних товарів. Ряд транснаціональних корпорацій пропагують глокалізацію як стратегію, що передбачає створення нових виробництв на основі їхньої адаптації до потреб споживачів у конкретному регіоні.

Інший погляд на особливості феномена глокалізації в економічній сфері, запропонований К. Криловим, полягає в тому, що він розглядається як процес формування так званих «глокальних утворень» – зазвичай, лімітрофних, що існують у граничній (у всіх сенсах) ситуації: починаючи від офшорів, портофранко, вільних економічних зон тощо і кінчаючи зонами впливу транснаціональних корпорацій. У таких місцях прийняті стандартизовані, усереднені, максимально наближені до «міжнародних стандартів» правила співбуття. Зокрема, йдеться про ліберальне законодавство, націлене на заохочення підприємництва і мінімізацію державних видатків, на спрощену «державу-мінімум», що поєднує в собі авторитаризм та економічну свободу. Також наявні стандартна культура й освіта, зазвичай, англійська мова і долар. Подібна «особлива зона», формально будучи частиною певної держави (або що знаходиться під протекторатом тієї або іншої держави), фактично їй не належить. Вона є частиною глобальної мережі – і вважає за краще безпосередньо взаємодіяти із зовнішнім світом. Як правило, її контрагентами є центри економічного зростання.

Спроба з'ясувати особливості економічних аспектів феномена глокалізації відстежується у І. Валлерстайна. Світова економічна система розглядається як історична форма глобального світоустрою, яка розвивається в результаті взаємодії трьох суб'єктів: високорозвинутого ядра, відсталої периферії та буферної зони. При цьому сутнісними характеристиками глокалізації в економічній сфері, з одного боку, є гіпертрофовані та диспропорційні характер роз-

витку світової економіки, поглиблення соціально-економічних протиріч та посилення диференціації, а з іншого – прискорення процесу конвергенції, що проявляється у підвищенні інтенсивності економічного розвитку країн.

Глокалізації в економічних системах сприяє соціально-економічний і технічний прогрес, що зменшує кількість посередників у комунікаційних мережах, які сповільнюють інформаційні потоки. Характерними для глокалізації ознаками тут виступає зростання швидкості, підвищення якості інформаційних та енергетичних зв'язків від індивіда до планетарного логосу. Глокалізація на сучасному етапі проявляється у формі трансформації економічних відносин, що призводить до випереджаючого зростання локальних економічних потоків (торгівля, інвестиції, міграція трудових ресурсів, інформаційний і технологічний обмін) порівняно з їхньою загальною динамікою.

Рушійними силами глокалізації світової економіки є радикальні зміни у сфері процесів відтворення, динамізм і трансформація світового валового внутрішнього продукту з точки зору підвищення частки послуг та віртуальної торгівлі, суттєве перевищення темпів зростання сфери послуг у порівнянні з виробничою сферою, підвищення ролі спеціалізації та кооперації праці в процесі реалізації відтворювального циклу на основі посилення інтернаціоналізації всіх факторів і фаз даного процесу, розвиток у міжнародних відносинах регресивних течій сепаратизму та регіонального радикального фанатизму, що породжують глобальні економічні виклики і чинять негативний вплив на окремі регіони та країни.

Література

1. Глобальні модерності / [за ред. М. Фрезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона ; пер. з англ. Т. Цимбала]. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 400 с.
2. Глобальні трансформації : Політика, економіка, культура / [Гелд Д., Мак-Грю Е., Голдблатт Д., Перратон Дж.] ; [пер. з англ. В. Курганський, В. Сікора]. – К. : Фенікс, 2003. – 580 с.
3. Кожевников Н. Н. Глокализация: концепции характерные черты, практические аспекты / Н. Н. Кожевников, Н. Л. Пашкевич // Вестник Якутского государственного университета имени М.К. Аммосова. – 2005. – Т. 2, № 3. – С. 111–115.
4. Шавкун І. Г. Філософія менеджменту. / І. Г. Шавкун. – Запоріжжя : Тандем Арт Студія, 2007. – 262с.

Пашкевич М.С.

ОСОБЛИВОСТІ І ПРІОРИТЕТИ ГЛОБАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Динамічність та масштабність змін світових процесів висувають перед суспільством якісно нові виклики та проблеми, які, зокрема, полягають у забезпеченні стійкості економічних систем до зміни навколишнього середовища,